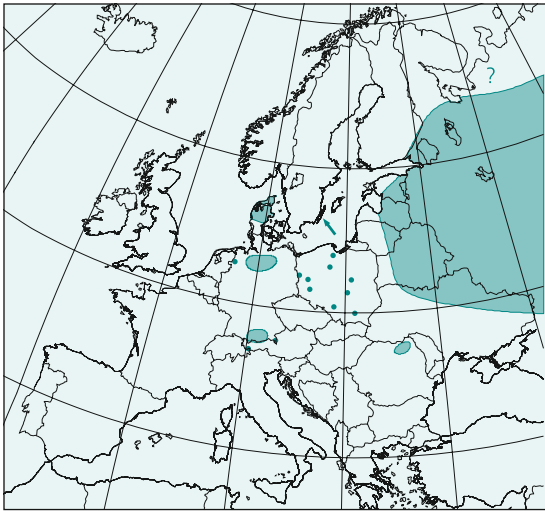

Bryodema tuberculata

SIBERISCHE KLAPPERSPRINKHAAN

Bryodema tuberculata is een grote, gedrongen veldsprinkhaan. De achtervleugels zijn rood gekleurd met een brede, zwarte zoom. De achterschenen zijn vaak geel. De cyclus is eenjarig. De eieren worden niet in pakketten, maar los in de bodem gelegd. Het voedsel bestaat uit allerlei planten. Er is geen sprake van een roepzang, maar beide seksen (met name het mannetje) kunnen wel metalig klapperend enkele meters boven de grond vliegen. Ze doen dit overwegend in de vroege ochtend en in de uren voor zonsopgang. Als onderdeel van de spectaculaire balts vliegt het mannetje luid ratelend over het op de grond zittende wijfje. In de nabijheid van het wijfje komt ook op de grond een baltszang voor. Hierbij wordt een (enkele seconden lang) snorrend geluid minutenlang herhaald. Dit geluid is tot 2 m afstand hoorbaar (BORNHALM 1991).

VOORKOMEN

B. tuberculata heeft een groot verspreidingsgebied. De hoofdverspreiding van de soort ligt in de voormalige Sovjet-Unie, Mongolië en Noordoost-China. In West- en Midden-Europa kwam de soort alleen voor in kleinere gebieden en op geïsoleerde vindplaatsen in Denemarken, Noord-Duitsland (Niedersachsen), Zwitserland, Oostenrijk, de Beierse Alpen en Polen. Ook in Roemenië komt *B. tuberculata* slechts zeer beperkt voor. In Noordwest-Europa is de soort zeer sterk achteruitgegaan: in de heidegebieden van Jutland en Noord-Duitsland is hij al enige tientallen jaren uitgestorven. In Duitsland komt de soort nog slechts zeer schaars voor langs grindrivieren in Beieren. Hoewel de soort nooit uit Nederland gemeld is, is het mogelijk dat *B. tuberculata* hier vroeger op heidevelden en venen in het oosten voorkwam. Een waarneming van een 'luid klapperende' sprinkhaan van het Lutterzand bij Oldenzaal in 1906 werd oorspronkelijk toegeschreven aan de klappersprinkhaan (*Psophus stridulus*). Omdat *Bryodema tuberculata* in Duitsland vlak over de grens met Twente voorkwam, en de klappersprinkhaan alleen van zeer warme terreinen op de Veluwe en in Limburg bekend was lijkt het waarschijnlijker dat deze waarneming *Bryodema tuberculata* betrof. Helaas is geen collectiemateriaal bewaard. Ge-

zien zijn verdwijnen uit Noordwest-Europa, is de soort niet meer in ons land te verwachten (DUIJM & KRUSEMAN 1983, MAC GILLAVRY 1938, WEIDNER 1938).

SUMMARY

The Speckled Grasshopper is a large grasshopper, which is very rare in central Europe. Its populations which occurred on moorland or heathland in northwestern Europe have disappeared several decades ago. There is one possible Dutch record, previously attributed to *Psophus stridulus*, from the beginning of this century, close to populations in Germany, just across the Dutch border.

Bryodema tuberculata

maten in mm

♂	24,5-30
♀	28-37
voorvleugel ♂	24-31
voorvleugel ♀	(23-)27-31,5
stridulatielandjes	afwezig

Anacridium aegyptium

maten in mm

♂	30-56
♀	46-70
voorvleugel ♂	36-57
voorvleugel ♀	46-58
stridulatielandjes	afwezig

Anacridium aegyptium

EGYPTISCHE SPRINKHAAN

Anacridium aegyptium, die in de Nederlandse literatuur ook wel bloemkoolsprinkhaan heet, is een zeer grote, licht tot donkerbruin gekleurde veldsprinkhaan, met opvallend gestreepte ogen. Tussen de bases van de voorpoten is een knobbel aanwezig (fig. 8-152). De middenkiel op het halschild is op drie plaatsen onderbroken. De voorvleugel reikt ver voorbij de achterknie en de soort kan dan ook goed vliegen. De cyclus is eenjarig, waarbij de volwassen dieren overwinteren. Deze soort heeft geen roepzang, maar soms worden korte, tikkende geluiden met de kaken gemaakt (FABER 1953).

VOORKOMEN

A. aegyptium heeft een vrij groot verspreidingsgebied dat reikt van Noord-Afrika en Spanje tot Afghanistan en Kirgizstan. Vooral rond de Middellandse Zee komt de egyptische sprinkhaan veel voor, waar de dieren 's avonds vaak rond lichtmasten vliegen. In West-Europa en ook in Nederland worden regelmatig exemplaren met groenten en fruit aangevoerd. Hier dankt het dier zijn alternatieve naam 'bloemkoolsprinkhaan' aan. Hij komt hier echter niet tot voortplanting, en kan daarom niet als inheemse soort opgevat worden (HARZ 1957A).

SUMMARY

The Egyptian Grasshopper is a large mediterranean species, which has been transported to the Netherlands several times with fruit and vegetables. There is no proof of reproduction of this species in Western Europe and hence it cannot be regarded to be indigenous.